

Teksta fragments ierīces ekrānā

Atslēgvārdi: internets, ierīce, teksts, lasīšana, teikums, attēli, skaitļi, grafiki, skaists, virsraksts.

Interneta teksts kļūst “izskatīgs” un vizuāli patīkams, bet ne tikai

21. gadsimtā, izmantojot digitālo komunikāciju un elektroniskos plašsaziņas līdzekļus, cilvēka attiecības ar valodu ir piedzīvojušas radikālas pārmaiņas. Tagad daudz biežāk vārdus mēs lasām ierīces ekrānā, nevis drukātā formātā.

Interneta valodas specifiku nosaka lasīšanas ieradums ierīces ekrānā

Teksts internetā netiek lasīts vienā laidā – kā grāmatā. Tas vairāk it kā tiek caurskatīts, meklējot atslēgas vārdus, nosaukumus, terminus. Telefonā vai datorā acis tekstu it kā skenē – vispirms attēli, ja tādi ir, tad virsraksti, apakšvirsraksti, nobeigums.

Interneta lasīšanas īpatnība arī noteikusi rakstīšanas stila un valodas izmaiņas tekstiem elektroniskā vidē – teikumi kļuvuši īsāki, lielāka uzmanība tiek pievērsta vizuālu elementu iekļaušanai tekstā. Viena no interesantākajām interneta valodas īpatnībām ir tā, ka, meklējot informāciju, rezultātus var atrast vairākās valodās un jebkurā no tām ir iespējams saprast, par ko ir runa. Tā ir valoda, kurā piedalās visa pasaule.

Auditorija

Interneta teksta lasītāji ir tīmekļa sabiedrība – sociāla struktūra, kas veidojas elektroniskā tīklojumā, kuru pārvalda informācijas un

komunikācijas tehnoloģijas, mikroelektronika un digitālie datortīkli. Tīkla sabiedrība spēj sasaistīt vai atsaistīt miljoniem un miljardiem cilvēku. Interneta lietotāju skaits pasaulē ir pieaudzis līdz 3,2 miljardiem.

Latvijā 2021. gadā vidējais interneta lietotāju skaits Latvijā no datoriem, mobilajiem telefoniem un planšetdatoriem bija 1 400 000. No tiem vidēji 1 154 000 lietotāju interneta tekstu pārlūkošanai izmantojuši datorus, 1 113 000 – mobilās ierīces (viedtālrunis un planšetdators). 53% visu interneta lietotāju ir sievietes, 47% – vīrieši.

Visa šī apjomīgā auditorija ir interneta tekstu lasītāji, kuriem ir atšķirīgs vecums, profesija, intereses, izglītība.

Plašā auditorija un lasīšanas ieradumi ierīces ekrānā veido zināmu valodas specifiku – dažkārt interneta valodai tīmeklī piemīt visatļautība, kuru ir grūti pakļaut tradicionāliem valodas apraksta principiem. To varētu saukt arī par sava veida valodas demokratizāciju, kuras rezultātā tekstu redz miljardiem cilvēku pasaulē. Un, ja lasītājs tekstu spēj ieraudzīt kā vizuālu elementu, viņš to arī sāk lasīt.

Ar ko interneta valoda atšķiras no literārās valodas?

Interneta valoda pēc savas būtības ir literārās valodas digitālā forma. Tā ir jauna komunikatīvā vide, kas piedāvā citas saziņas un uztveres iespējas. Teksta fragments ekrānā darbojas kā patstāvīgs veselums, un, veidojot tekstus, kas tiek lasīti ierīcēs, valoda kļuvusi atšķirīga. Slikts ir viss, ko nevar saprast, var saprast tikai ar grūtībām vai ko iespējams saprast nepareizi.

Kā raksturīgākās atšķirības var minēt to, ka interneta valoda vairāk atbilst runas, ne

rakstu formai, tai ir publiskas saziņas raksturs. Interneta valoda vairāk veido dialogu ar lasītāju, tai ir nedaudz spontāns raksturs ar interaktivitātes klātbūtni, kad uzrakstīto var komentēt un ar to var dalīties tīmeklī.

Pirmais, ko pamanām interneta tekstos, ir cits vārdu krājums, tas, ka nav ievērota klasiskā gramatika, vērojama morāla atļaušanās, jo visu var izlabot, – to vairs nevar izdarīt nodrukātā tekstā. Interneta teksti ir dinamiski un interaktīvi – tajos iekļautas saites uz citiem avotiem, un lasītājam ir iespēja komentēt publicēto. Jebkurš cilvēks var piedalīties publisku tekstu rakstīšanā, ja tikai viņam ir atbilstoša ierīce un pieeja interneta pieslēgumam.

Ir dzirdētas un lasītas kritiskas atsauksmes par valodu publikācijām internetā, bet jāatzīmē, ka internets ir veicinājis valodas daudzveidības un radošuma paplašināšanos, valodas pielāgošanos mūsdienu straujajam dzīves ritmam, tehnoloģijām un cilvēka uztverei digitālajā laikmetā.

Interneta valodā pozitīvi tiek vērtēta valodas vienkāršība, trāpīgums, izteiksmes konkrētība, skaidrums un nepārprotamība, jo tieši šī valodas funkcionālā stilā sniegtā informācija ir paredzēta plašiem sabiedrības slāņiem. Tajā izmantoti fakti, skaitļi, dati, citāti, video, attēli un ievērotas lasīšanas procesa īpatnības, kādas rodas, lasot tekstu tehniskā ierīcē. ¹

Raksturīgākie interneta valodas likumi, ko izmantojam praksē

Interneta valodā svarīgs ir estētiskais princips – kā teksts izskatās? Aristotelis ir teicis: “Visam skaistajam – dzīvai būtnei vai kādam priekšmetam, kas sastāv no daļām, ir jābūt ne tikai ar noteiktā kārtībā sakārtotām daļām, bet tam jābūt arī tādā lielumā, kam nepiemīt gadījuma raksturs, jo skaistais ir lielumā un sakārtotumā.”¹ To var attiecināt arī uz labu un

izdevušos tekstu internetā, kura pazīmes var definēt ļoti praktiski un vienkārši: internetā publicētam tekstam ieteicams būt īsam, jo tehniskās specifikas dēļ – “peles klikšķināšana” un “skrullēšana uz leju” –, lasot garāku tekstu, var tikt pazaudēta doma un dalīta uzmanība – lasītājs pēkšņi var atrasties pilnīgi citā vietnē ar citu saturu.

Svarīgs ir teksta ievads – vai teksts tiks lasīts tālāk vai ne? Ievadu parasti izceļ ar trekņākiem un lielākiem burtiem, un tas ir kā anotācija visam tekstam. Ļoti bieži lasītājs izlasa tikai šo ievadu – un tie, kam interesē papildu informācija, “skrullē uz leju”.

Teikumam jābūt pilnībā redzamam. Teikumu ar vairākiem komatiem bieži var pārveidot – vienkāršot. Interneta valodai raksturīgi kodolīgi un redzami teikumi. Pārmērīgs interpunkcijas lietojums, īpaši semikoli un iekavas, tekstu ļoti saraibina un traucē viegli uztvert. ²

Interneta teksta estētiskais princips būtiski izpaužas rindkopās. Publicējot tekstu vietnē, tas it kā ir jāsalauž gabalos, jo pa vidu tekstam pēkšņi var parādīties kāda reklāma. Vislabāk, ja katrā rindkopā ir viena doma. Svarīgs ir rindkopas pirmais vārds, jo tekstu internetā lasa arī no tā vidus vai beigām. Teksta estētika (kā tas vizuāli izskatās) tiešsaistē ir daudz vairāk pamanāma nekā grāmatā vai kādā citā drukātā materiālā.

Teksta noformēšanā būtiska ir robaina rindkopas labā mala – tā it kā jātur vējā, nenolidzināta. Nav grūti iedomāties internetā garu rakstu ar nolīdzinātām malām un bez atkāpēm – ir liels izaicinājums to lasīt telefonā vai datorā, labāk izdrukāt un lasīt tad.

Ieteicams lietot apakšvirsrakstus. Tas palīdz lasītājam “noķert” tekstu, ieraudzīt ziņu un saprast domu.

Kā pieturas punkts acīm ierīces ekrānā ir vizuālās detaļas, bet tekstā – tieši treknrakstā izceltie vārdi – tie darbojas kā visa teksta enkuri un noved lasītāju pie pamatdomas.

Internets var būt izklaide, arī rakstot par nopietnām lietām. Iekļaujiet tekstā “brīnišķīgus vārdus”. Virsraksti, kas ietver

¹ Aristotelis. *Poētika*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2008, 35. lpp. (nodaļa “Dzejas māksla”).

LA.LV Ziņas Stāsti Praktiski Receptes Veselam Laukos Kokteilis Medības Rēklāma Jaunākās ziņas Lasītākie

Dānijas pensiju sistēma nemaz tik ļoti neatšķiras no Latvijas

Pagājušajā gadā valsts pensiju bez piemaksas Dānijā saņēma 136 604 pensionāri. Savukārt valsts pensiju ar pilnu piemaksu piešķīra 601 305 dāņiem. Tikai daļēja valsts pensija tika izmaksāta 30 671 dāņu pensionāram. Attēlā redzams paraugs tam, kā tiek aprēķināta 1365,05 eiro liela pensija Dānijā (autore piezīmes).

Foto: Daina Šulca

Dānijas pensiju sistēma nemaz tik ļoti neatšķiras no Latvijas.

www.drošas.lv
02.05. - 31.05.2023.
Loterijas atļaujas Nr. 7655.

LOTERIJA!
PĒRC JEBKURUS 2 ORAL-B
PRODUKTUS UN LAIME!

- 1 Pētot lasīšanas ieradumus ierīces ekrānā, secināts, ka skaitļi un grafiki ir tie publikācijas elementi, ko lasītājs tekstā ierauga vienus no pirmajiem

LA.LV Ziņas Stāsti Praktiski Receptes Veselam Laukos Kokteilis Medības Rēklāma Jaunākās ziņas Lasītākie

Ziemassvētku vēstules un strikta ēdienkarte

un suvenīriem. Dāvana – tā ir konkrēta lieta, kas bieži vien nesasaucas ar Ziemassvētku tematiku.

Ēdienkarte – bez kompromisiem

Dāņu Ziemassvētku ēdienkarte ir strikti noteikta. Pamatēdienā var būt vienīgi pīle vai cūkgaļas cepetis. Pīli mēdz pildīt ar timiānu un apelsīna daiviņām, uz cepšpannas liek arī burkānus, seleriju, sīpolus un šķeltu vaniļas pupiņu. Te var būt vairākas variācijas, bet cūkgaļas cepetim ir tikai viena recepte.

Tas ir karbonādes gabals ar visu ādu, kas tiek uzmanīgi sagriezta šaurās strīpiņās – ne platākās par pieciem milimetriem.

Veselības problēmas, pie kurām liefti var noderēt

Uzzināt vairāk

Kas Mārītei topā?

- 2 Interneta valodā, īpaši publikācijās, kas domātas plašākai auditorijai, svarīgs ir teikuma garums. Tā beigām jābūt saredzamām, tas lasīšanu ierīces ekrānā padara vieglāku un ātrāku

“burvīgas īpašības”, mēdz piesaistīt daudz vairāk peles klikšķu nekā tie, kuros tādu nav. Vārdiem “daiļš”, “lielisks”, “uzvarošs” u. tml. ir pozitīva pieskaņa. Īpašības vārdi var būt ļoti pārliecinoši un kompensēt tehnisko vidi. Tie virsrakstos darbojas kā magnēts.

Virsraksta likums ir GOOGLE likums. To ieteicams “ieguglēt” – vai jau nav kāds tam līdzīgs un kā tas var konkurēt? Vai virsraksts izceļas? **3**

Vienkāršāk sakot – tekstam internetā ir jābūt ne tikai viegli izlasāmam, bet arī labi jāizskatās. Acis nemiels teksta blāķi un sarežģīta interpunkcija. Acis piesaista atkāpes, izcelti (boldēti) vārdi, gaiss – tukšums ekrānā, attēli, grafiki, cipari un teikumi, kurus neizlasot var redzēt to beigas.

Vizuālās lasītprasmes īpatnība elektroniskās ierīces ekrānā ir noteikusi rakstīšanas stila un valodas izmaiņas tekstiem, ko lasām internetā. Miljardiem un miljoniem plašā globālā tīmekļa auditorija tekstiem piešķirusi precīzu vēstījumu un izteiksmes vienkāršību. Interneta publikācijā, izlasot tikai pirmās rindas, it kā vajadzētu “ieraudzīt teksta kopbildi” un saprast, par ko ir stāsts un vai mani interesē to lasīt tālāk. **4**

Par cilvēku internetā

21. gadsimtā ir radies jauns informācijas patērētāja uzvedības modelis – “tīkla sabiedrība”, kas lieto publiski pieejamu, visā pasaulē savstarpēji saslēgtu datortīklu sistēmu. Mūsu dzīves procesi arvien vairāk tiek organizēti un notiek attālināti no fiziska rokas spiediena. Tīklošanās ir kļuvusi par vienu no mūsdienu sabiedrības pamatelementiem. Internets apvieno auditoriju visā pasaulē, kas mērāma miljardos. Tie esam mēs, kas klejo, meklē un skatās informāciju internetā.

Internets ir sava veida informācijas monopols, tas ietekmē ikdienas dzīves dinamiku un maina mūsu uztveri, domāšanu un rakstības stilu. Mēs esam sākuši dzīvot internetā, internets it kā pat sevi mums uzspiež, un cilvēciskais raksturs, jūtu pasaule un emocijas

ziņo – tā nav reālā dzīve, tie ir vadi, viļņi, datora ekrāns, bet tehnoloģijas ir attīstījušās tiktāl, ka esam kļuvuši to kalpi.

Interneta sabiedrība ir jauna sociāla struktūra, kas radusies, digitālajām tehnoloģijām mijiedarbojoties ar sabiedrību. Tagad jebkurš cilvēks, kas lieto internetu, pieder pie tīkla sabiedrības. Interneta sabiedrību mēs varam uztvert kā daudzskaitlīgu un milzīgu cilvēku masu vienotā tīmeklī, bet svarīgs ir jautājums – vai internets un tā tīkli veicina mūsu individuālismu, cilvēcību, sirsniņu un mīlestību?

Informatīvas atkāpes interneta teksta sakarā

Latvijas Republikas Kultūras ministrija vizuālās mākslas nozarē ir iekļāvusi arī māksliniecisko pētniecību:

“Vizuālās mākslas nozarē ietilpst glezniecība, tēlniecība, grafika, fotogrāfija, instalācijas, elektroniskā māksla (video un skaņu māksla, multimedijālie risinājumi), performances un mākslas zinātne. Nozaru mijiedarbība un mākslinieku aktīva iesaistīšanās pētniecībā 21. gadsimtā ir radījusi jaunu radošās un pētnieciskās darbības mijiedarbības jomu – māksliniecisko pētniecību, kas arī top par vizuālās mākslas sastāvdaļu.”²

Izstāde “ES_TEXT”

Vārdus, zīmes, burtus, ciparus, tekstus savos darbos iekļāvuši Latvijas pirmās konceptuālistu paaudzes mākslinieki Juris Boiko, Hardijs Ledīņš, Andrejs Kalnačs, Leonards Laganovskis, Kristians Brekte, Izolde Cēsniņa, Miervaldis Polis, Līga Purmale, Guntars Sietiņš, Māris Subačs un daudzi citi.

² Latvijas Republikas Kultūras ministrijas mājaslapa, sadaļa “Vizuālā māksla”. Pieejams: https://www.km.gov.lv/lv/vizuala-maksla?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

LA.LV Ziņas Stāsti Praktiski Receptes Veselam Laukos Kokteilis Medības Rēklāma Jaunākās ziņas Lasītākie

Kad pirms vienpadsmit gadiem Baiba devās projām no Latvijas, nodomājusi, ka nemūžam te neatgriezīsies...

leteikt

Daina Šulca
9:36, 16. jūlijs 2022

4. ja?" Intars Busulis domā, ka dodas uz interviju, bet patiesībā viņu gaida pārsteigums ¹³

5. STOPkadri: Autotransporta direkcijas valdes locekļu atkāpšanās – pēdas aizved pat līdz Šleseram un Šķēlem ³⁶

6. Izmanto veiksmi, lai piepildītu to, par ko sen bijī sapņojis! Horoskopu 5.maijam

XTV

UKR G5 triecienlīdzības SU – 25 aprīlī ar ASV zeme – gaisa 22min rakstām ZUN

Type here to search 42°F 1056 05-May-23

3 Ierīces ekrānā iederas arī garāki virsraksti, jo labs virsraksts izsaka publikācijas pamatsaturu

LA.LV Ziņas Stāsti Praktiski Receptes Veselam Laukos Kokteilis Medības Rēklāma Jaunākās ziņas Lasītākie

Skaistie tārpi, valdzinošās baktērijas un glītie vīrusi. Recenzija par Sabīnes Šnē izstādi "Partnere, parazīte"

leteikt

Daina Šulca
18:20, 14. aprīlis 2022

Spare

€40.60

AR VIENU MAZIŅO IEPRIECINĀM KLIENTUS

Type here to search 42°F 1103 05-May-23

4 Interneta tekstā svarīgākais ir virsraksts. Ja virsraksts piesaista, tad ir cerība, ka tiks lasīts arī turpmākais teksts

Latvijas mākslas dzīvē vēl pavisam nesen, 2022. gada februārī, norisinājās izstādes atklāšana Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā – “ES_TEXT”. Tā veltīta mākslas darbiem, kuros ietverti teksti un kuros galvenais aspekts ir ideja, kas attēlota vārdos. Izstādes nosaukumā pirmais vārds ir latviešu valodas 1. personas vietniekvārds ES, tam seko digitāliem tekstiem raksturīgā apakšsvītra un vārds TEXT angļu valodā.

“Teksti caurauž mūsu ikdienu, tie skatās uz mums no ierīču ekrāniem, runā ar mums no

TV ekrāniem, raidierakstiem un paziņojumiem. Urbānā vide sen vairs nav iedomājama bez izkārtņēm, paziņojumiem, plakātiem, grafiti un citiem tekstiem, un ir neiespējami iztēloties, kā būtu, ja tie nekad nebūtu ienākuši mākslā.”³

³ Latvijas Nacionālais mākslas muzejs.
Pieejams: https://www.lnmm.lv/latvijas-nacionalais-makslas-muzejs/izstades/es_text-189

Avoti un literatūra

Aristotelis. *Poētika*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2008.

Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Pieejams: https://www.km.gov.lv/lv/vizuala-maksla?utm_source=htps%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

Latvijas Nacionālais mākslas muzejs. Pieejams: https://www.lnmm.lv/latvijas-nacionalais-makslas-muzejs/izstades/es_text-189